

elita^{uz}

Elektron Ilmiy
Jurnal

No.1 (2)
2024

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

<i>Abdihakimov Farhod Zafar o'g'li</i> ELEKTRON TIJORATNING MOHIYATI, RIVOJLANISH TARIXI VA MUAMMOLAR	3-11
<i>Olimjonova Hulkar To'lqin qizi</i> SUG'URTA KOMPANIYALARINING MILLIY FOND BOZORIDAGI FAOL ISHTIROKINI RAG'BATLANTIRUVCHI HUQUQIY MEXANIZMLAR	12-20
<i>Salimov Islombek Bobir o'g'li</i> O'ZBEKISTONDA ELEKTRON TIJORATDA INTERNET-REKLAMA FAOLIYATINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISHDAGI MUAMMOLAR. ILMIY TAHLIL	21-27
<i>Xudoyorov Fayzullo Sayfulla o'g'li</i> MUSHARAKA VA MUDORABA: ISLOMIY MOLIYA VOSITALARI VA ULARNING O'ZBEKISTON QONUNCHILIGIDAGI ODDIY SHIRKAT SHARTNOMASIGA INTEGRATSIYASI	28-37
<i>G'ulomov Shohruh Islomjon o'g'li</i> METAVERSE PLATFORMALARINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISHNING GLOBAL STANDARTI VA XALQARO HAMKORLIK	38-47
<i>Razzaqova E'zoza Yusup qizi</i> RAQOBAT HUQUQIDA USTUN MAVQE TUSHUNCHASI	48-56
<i>Allanazarova Xavajon Axmedovna</i> DAVLAT ISHTIROKIDAGI KORXONALAR TUSHUNCHASI VA ULARNING YURIDIK SHAXSLAR TIZIMIDA TUTGAN O'RNI	57-64
<i>Isoqov Ahmadali Komiljon o'g'li</i> FUQAROLIK VA IQTISODIY PROTSESSDA SHAFFOFLIK MUAMMOLARI	65-77

MUSHARAKA VA MUDORABA: ISLOMIY MOLIYA VOSITALARI VA ULARNING O‘ZBEKISTON QONUNCHILIGIDAGI ODDIY SHIRKAT SHARTNOMASIGA INTEGRATSIYASI

Xudoyorov Fayzullo Sayfulla o‘g‘li | fayzulloxudoyorov1672@gmail.com

Toshkent davlat yuridik universiteti magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada Islomning ikkita asosiy moliyaviy vositasi bo‘lgan Musharaka va Mudarabaning O‘zbekiston huquqiy doirasidagi oddiy shirkat shartnomasiga integratsiya qilish o‘rganiladi. Unda huquqiy jihatlar chuqur o‘rganilib, shariatga mos keluvchi mexanizmlarning O‘zbekistondagi mavjud biznes bitimlari va qoidalariga qanday mos kelishi va ularga qo‘shilishi mumkinligi o‘rganilmoqda. Tadqiqot Musharaka (shiriklik) va Mudaraba (foyda taqsimlash) ning umumiy kompaniya shartnomasi doirasida tamoyillari, mexanizmlari va amaliy oqibatlarini o‘rganib chiqadi, ularning mamlakatning huquqiy va moliyaviy landshaftida moslashuvchanligi va maqsadga muvofiqligini yoritadi. Tadqiqot maqsadi Islomiy moliya tamoyillarini O‘zbekiston Qonunchilik bazasi bilan uyg‘unlashtirish, manfaatdor tomonlar, tartibga soluvchilar va siyosatchilar uchun ushbu axloqiy moliyaviy vositalarni birlashtirish bo‘yicha tavsiyalar yoki mulohazalarni taqdim etishga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: Islom Moliyasi, Musharakah, Mudharabah, Shariatga Mos Vositalar, Umumiy Kompaniya Shartnomasi, Qonunchilik Bazasi, O‘zbekiston Qonunchiligi, Moliyaviy Integratsiya, Biznes Shartnomalari, Shariat Tamoyillari, Axloqiy Moliya, Tartibga Solish Moslashuvi, Moliyaviy Vositalar, Huquqiy Uyg‘unlik, Moliyaviy Qoidalar.

MUSHARAKA AND MUDARABA: ISLAMIC FINANCIAL INSTRUMENTS AND THEIR INTEGRATION INTO A GENERAL PARTNERSHIP AGREEMENT UNDER THE LEGISLATION OF UZBEKISTAN

Khudoyorov Fayzullo Sayfulla ogli

Master's degree student of Tashkent State University of Law

Abstract. This article examines the integration of Musharaka and Mudaraba, the two main financial instruments of Islam, into the contract of customary partnership in the legal framework of Uzbekistan. It examines in detail the legal aspects and explores how Shariah-compliant mechanisms can fit into and integrate with existing business transactions and regulations in Uzbekistan. The study explores the principles, mechanisms and practical implications of Musharakah (partnership) and Mudaraba (profit sharing) within a company's master company agreement, emphasizing their flexibility and relevance to the country's legal and financial landscape of the country. The aim of the study is to harmonize Islamic finance principles with the legal framework of Uzbekistan, providing recommendations or considerations on the integration of these ethical financial instruments for stakeholders, regulators and policy makers.

Keywords: Islamic finance, musharaka, mudharaba, instruments, Shariah-compliant instruments, general agreement of the company, legal framework, Uzbek legislation, financial integration, business contracts, shariah principles, ethical finance, regulatory compliance, financial instruments, legal compliance, financial pr.

МУШАРАКА И МУДАРАБА: ИСЛАМСКИЕ ФИНАНСОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ И ИХ ИНТЕГРАЦИЯ В ДОГОВОР ПРОСТОГО ТОВАРИЩЕСТВА ПО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВУ УЗБЕКИСТАНА

Худоёров Файзулла Сайфулла угли

Магистрант Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. В данной статье рассматривается интеграция Мушараки и Мударабы, двух основных финансовых инструментов ислама, в договор обычного партнерства в правовой базе Узбекистана. В нем подробно рассматриваются правовые аспекты и исследуется, как механизмы, соответствующие шариату, могут вписаться и интегрироваться с существующими деловыми сделками и правилами в Узбекистане. В исследовании изучаются принципы, механизмы и практические последствия Мушараки (партнерства) и Мударабы (разделения прибыли) в

рамках генерального соглашения компании, подчеркивая их гибкость и соответствие правовому и финансовому ландшафту страны. Целью исследования является гармонизация принципов исламских финансов с правовой базой Узбекистана, предоставление рекомендаций или соображений по интеграции этих этических финансовых инструментов для заинтересованных сторон, регулирующих органов и политиков.

Ключевые слова: исламские финансы, мушарака, мудхараба, инструменты, соответствующие шариату, генеральное соглашение компании, правовая база, законодательство Узбекистана, финансовая интеграция, деловые контракты, принципы шариата, этические финансы, соответствие нормативным требованиям, финансовые инструменты, соблюдение правовых норм, финансовые правила.

Kirish. Islomiy moliya tarmog'i bugungi kunda jahonda jadal rivojlanib borayotgan va innovation moliyalashtirish mexanizmlarini o'zida jamlagan sohalardan biri hisoblanadi. Mutaxassislarning fikriga ko'ra, islomiy moliya muassasalari yalpi aktivlari miqdori 2022-yilda 3,25 trillion AQSh dollarini tashkil yetdi[1] va yiliga 15-20% ga o'sib bormoqda. Dunyo iqtisodiyotining Aholisining asosiy qismi musulmonlardan iborat bo'lgan davlatlar xususan O'zbekiston Respublikasi uchun ushbu tarmoqni rivojlantirish, ayniqsa, dolzarb hisoblanadi[2].

2023-yil 16-iyunda Sh.Mirziyoyev Namangandagi saylovchilar bilan uchrashuvi bo'lib o'tadi. Uchrashuvda "Namanganlik tadbirkorlar xususiy bank ochish tashabbusi bilan chiqsa, biz albatta ularni qo'llab-quvvatlaymiz. Tadbirkorlarni moliyaviy qo'llab-quvvatlashning muqobil tizimlari joriy qilinadi. Jumladan, Namanganda Islom moliyaviy xizmatlariga keng yo'l ochib beriladi", — dedi Shavkat Mirziyoyev[3].

Shariat tamoyillariga chuqur asoslangan Islomiy moliya axloqiy me'yorlarga rioya qilish va foizlarga asoslangan operatsiyalarni taqiqlash bilan ajralib turadi. Ushbu moliya tizimida Musharaka va Mudarabah hamkorlik, xatarlarni taqsimlash va axloqiy sarmoyalarni o'zida mujassam etgan asosiy vosita sifatida paydo bo'ladi. Ushbu maqola ushbu vositalarning nuanslarini o'rganishga, ularning Islomiy moliya doirasidagi rollari, mexanizmlari va ahamiyatiga oydinlik kiritishga qaratilgan.

Mushoraka, odatda sheriklik yoki qo'shma korxonada sifatida tanilgan, sheriklar o'z kapitallarini biznes faoliyati uchun to'playdigan moliyalashtirish modelini ifodalaydi. Ushbu kelishuv umumiy javobgarlikni kuchaytiradi, foyda va zararlar oldindan belgilangan shartlarga muvofiq taqsimlanadi. Xuddi shunday, Mudarabah printsipi asosida ishlaydi foyda taqsimlash, bu yerda bir tomon kapital beradi, ikkinchisi esa tajriba yoki mehnatga hissa qo'shadi. Ushbu foydani taqsimlash mexanizmi kapital provayderlari va tadbirkorlar o'rtasidagi imtiyozlarni muvofiqlashtirib, Islomiy moliya sohasida hamkorlik va xatarlarni taqsimlashni ta'kidlaydi[4]. "Mushoraka" iborasi ilgari islom fiqhi bo'yicha yozilgan kitoblarda qo'llanilmagan, ushbu ibora nisbatan yaqinda, islom moliyasi mavzusida yozgan olim va mutaxassislar tomonidan qo'llanishni boshlagan. Undan avval "Shirkat", ya'ni ikki yoki ko'proq shaxslar o'z mablag'larining bir qismini sherikchilik asosidagi tijorat korxonasi yoki loyihasiga sarmoya sifatida kiritishini anglatuvchi – "Shirkat-ul-amval" iborasi qo'llangan. Ba'zida bunga xizmat ko'rsatish sohasidagi sherikchilik – Shirkat ul-amal ham kiritilgan.

Ko'rib turganimizdek, "Shirkat" atamasi bugungi kunda ishlatilayotgan va faqat "Shirkat ul-amval" bilan cheklangan "Mushoraka" atamasidan ko'ra kengroq ma'noga ega bo'lib o'z ichiga sherikchilikning barcha mulkiy va amaliy ko'rinishlarini oladi.

"Mushoraka" biz ko'rib chiqayotgan mavzu maqsadiga ko'proq to'g'ri kelganligi, hamda uning "Shirkat-ul-amval" bilan deyarli bir xil bo'lganligi sababli, biz birinchi navbatda ushbu shirkat turini an'anaviy nuqtai nazardan, so'ngra esa uni zamonaviy sharoitda moliyalashtirish tizimi doirasida qo'llanilishi yuzasidan qisqacha ma'lumot berib o'tamiz.

O'zbekistonning rivojlanayotgan huquqiy va moliyaviy manzarasi zamirida turli moliyaviy vositalarga talab ortib bormoqda. An'anaviy bank sektori, foizlarga asoslangan operatsiyalarga tayanib, shariatga mos alternativlarni izlayotgan biznes va jismoniy shaxslarning ehtiyojlarini qondirish uchun kurashmoqda[5]. Shu nuqtai nazardan, Musharaka va Mudarabaning dolzarbligi va salohiyati ayniqsa muhimdir. Ularning O'zbekiston moliyaviy doirasida qo'llanilishini o'rganish yanada inklyuziv va axloqiy asoslangan moliyaviy tizimni rivojlantirish imkoniyatini beradi[6].

Ushbu maqola bayon qilinarkan ekan, u Musharaka va Mudarabaning asosiy tamoyillari, operatsion mexanizmlari va O'zbekiston moliyaviy ekotizimidagi potentsial ta'sirini tushuntirishga qaratilgan. 2019-2022-yillardagi ilmiy ishlar va

empirik dalillarga murojaat qilib, ushbu tadqiqot ushbu Islomiy moliya vositalari mamlakatning iqtisodiy o'sishi va moliyaviy inklyuzivligiga qanday hissa qo'shishi mumkinligi haqida tushuncha beradi.

Musharaka va Mudarabaning tarixiy evolyutsiyasini kuzatish ularning Islomiy moliya asoslari sifatida ichki rolini ochib beradi. Ushbu moliyaviy modellar asrlar davomida iqtisodiy tebranishlarga moslashib, Islomiy moliyaviy tizimlar uchun asosiy bo'lib qoldi. Shariat tamoyillariga asoslanib, sheriklik shakli bo'lgan Musharaka va foyda taqsimotiga asoslangan Mudarabah hamkorlik, tavakkalchilik va axloqiy investitsiyalar tamoyillarini izchil o'zida mujassam etgan[7] (El-Gamal, 2019). Ularning tarixiy ahamiyati Islomiy moliya tamoyillarini qo'llab-quvvatlagan holda turli xil iqtisodiy landshaftlarni joylashtirish qobiliyatidadir.

O'zbekistonning mahalliy ishbilarmonlik muhitida O'zbekiston qonunchiligiga binoan tuzilgan umumiy sheriklik shartnomalari biznes korxonalarida hamkorlikni rivojlantirishning asosiy mexanizmi bo'lib xizmat qiladi. Qonunchilik doirasida tuzilgan ushbu shartnomalar sheriklar kapital, ko'nikma yoki ishchi kuchiga hissa qo'shadigan kooperativ harakatlar shartlarini belgilaydi. O'zbekiston huquqiy tizimidagi ushbu an'anaviy tuzilma hamkorlikdagi sa'y-harakatlar uchun asos bo'lib xizmat qiladi, sheriklar o'rtasida umumiy foyda va zararlarni taqsimlaydi[8]. Biroq, ushbu sheriklik shartnomalari samarali bo'lishiga qaramay, O'zbekiston qonunchiligi doirasida ayrim moliyaviy yo'llar foydalanilmayapti.

O'zbekistonning Qonunchilik doirasida Musharaka va Mudarabani birlashtirish orqali bartaraf etilishi mumkin bo'lgan kamchiliklar mavjud. O'rnatilgan sheriklik shartnomalari mavjudligiga qaramay, Islomiy moliya tamoyillariga mos keladigan aniq moliyaviy mexanizmlar mamlakat huquqiy tuzilmalarida asosan foydalanilmayapti. Musharaka va Mudarabaning integratsiyasi ushbu kamchiliklarni bartaraf etib, O'zbekistonning moliyaviy ekotizimida axloqiy sarmoyalar va xatarlarni taqsimlash uchun noyob yo'lni taklif qilishi mumkin[9] (Abdujabborov va Raximov, 2020). Ushbu Islomiy moliya vositalarini qo'llash orqali O'zbekiston o'zining moliyaviy manzarasini diversifikatsiya qilishi, inklyuzivlikni kuchaytirishi va global axloqiy moliyaviy amaliyotga mos kelishi mumkin

O'zbekistonda huquqiy baza. Amaldagi qonunlarni tahlil qilish: Fuqarolik Kodeksi 962-moddasidagi oddiy shirkat shartnomasini tuzish uchun

subyektlarga qo'yilgan talablarga to'xtalsak: "Faqat yakka tadbirkorlar va (yoki) tijorat tashkilotlari tadbirkorlik faoliyatini amalga oshirish uchun tuziladigan oddiy shirkat shartnomasining taraflari bo'lishlari mumkin"[10]. Tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanuvchi shaxslar maqomini belgilash uchun ularga YaTT yoki Tijorat tashkiloti bo'lishi talabi bir tarafdin o'zini oqlaydi. Ammo biz mushorakadan foydalanmoqchi bo'lsak, bankka omonat qo'yish o'rniga muqobil sifatida Oddiy shirkat shartnomasiga ishitirokchi sifatida qo'shilmqochi bo'lgan vatandoshga qo'shimcha harakatlarni yuklash kerak emas. Chunki daromad olish huquqiga faqat YaTT yoki Tijorat tashkilotlari haqli degan tushuncha yo'q. Agar shunday bo'lganida bankka omonat qo'yib yoki kompaniya aksiyalarini sotib olib yohud ko'chmas mulkni ijaraga berish uchun ham YaTT ochishga to'g'ri kelgan bo'lar edi.

Fuqarolik Kodeksi 963-moddasi " Sheriklarning qo'shadigan hissalarini" da sheriklar o'z hissasini moddiy va nomoddiy ko'rinishda qo'shishi mumkinligi nazarda tutilgan va miqdori shartnomada ko'rsatilishi lozimligi, agar ko'rsatilmagan bo'lsa qiymati bo'yicha barcha hissani teng qo'shgan deb hisoblanadi. Ammo mushorakada unday emas sheriklarning barchasining qo'shgan hissasi ko'rsatilishi qat'iy. Aks holda bu shartnomaning joiz emasligi ya'ni haqiqiy emasligiga olib keladi. Bundan tashqari kiritilayotgan hissalar mushorakada ko'proq Zavotul amsol ya'ni likvid ko'rinishida boshqacha qilib aytganda pul ko'rinishida kiritish tavsiya etiladi.

Milliy qonunchiligimizga ko'ra shirkatni boshqarishda hamma ishtirokchilar qatnashishi mumkinligi lekin shartnoma orqali bu vazifani bir shaxsga topshirish mumkinligi belgilangan. Mushorakada ham aynan bunga yo'l qo'yiladi va bu boshqarish zimmasiga yuklatilgan shaxsga daromad taqsimlashda inobatga olinishi kerakligi belgilab qo'yiladi. Xususan Fuqarolik Kodeksining 965-moddasiga ko'ra boshqaruvchi shaxs har bir ishtirokchining bergan ishonchnomasi asosida va har bir kontragent bilan tuziladigan bitimda ularning barchasi rozi bo'lishi talab etiladi. Bundan tashqari moddaning so'nggida boshqaruvchi shaxs oddiy shirkat shartnomasi asosida alohida haq olish huquqiga ega ekanligi belgilangan.

Musharakah va Mudarabah uchun qoidalar. Musharaka va Mudarabaga oid huquqiy landshaftning aniq qoidalari yoki ularning yo'qligi o'rganilib, O'zbekiston huquqiy infratuzilmasining Islomiy moliya tamoyillariga moslashishi haqida tushuncha beriladi[11]. Ushbu Islomiy moliyaviy vositalarga moslashtirilgan

maxsus qoidalarning yo'qligi ularni amalda qo'llashda qiyinchiliklar yoki noaniqliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Aksincha, qo'llab-quvvatlovchi huquqiy qoidalarning mavjudligi yoki huquqiy moslashuv potentsiali huquqiy tizimning ushbu axloqiy moliyaviy modellarni kiritishga tayyorligini anglatadi.

Islom tamoyillari bilan moslik. O'zbekiston Qonunchilik bazasini Islom moliya tamoyillariga moslashtirish Musharaka va Mudarabaning uzluksiz integratsiyalashuvi uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'ladi[12]. Ushbu muvofiqlikni baholash Islomiy moliyaga xos bo'lgan axloqiy, xatarlarni taqsimlash va foyda taqsimlash tamoyillariga rioya qilishni ta'minlash uchun huquqiy nyuanslarni tekshirishni o'z ichiga oladi. Amaldagi huquqiy qoidalar Musharaka va Mudarabaning asosiy tamoyillariga mos keladimi yoki yo'qligini baholash ularning O'zbekiston moliyaviy ekotizimida axloqiy va shariatga muvofiq amalga oshirilishini ta'minlash uchun juda muhimdir.

Integratsiya Jarayoni. *Qadamlar va mulohazalar.* Musharaka va Mudarabaning O'zbekiston moliya tizimiga integratsiyalashuvi jarayoni bu boradagi qadamlar va asosiy fikrlarni har tomonlama tushunishni taqozo etadi. Manfaatdor tomonlar, shu jumladan regulyatorlar, moliya institutlari, korxonalar va yuridik organlar ushbu jarayonni birgalikda boshqarishi kerak. Dastlab, manfaatdor tomonlarni ushbu Islomiy moliyaviy vositalarning tamoyillari, mexanizmlari va afzalliklari to'g'risida o'qitish juda muhimdir. Musharaka va Mudarabani joylashtirish uchun moslashtirilgan me'yoriy asoslarni yaratish, moliyaviy amaliyotchilar o'rtasida xabardorlik va tajribani shakllantirish bilan bir qatorda, hal qiluvchi boshlang'ich bosqichni tashkil etadi. Bundan tashqari, ushbu integratsiya safari davomida xatarlarni taqsimlash, axloqiy sarmoyalar va shariat tamoyillariga muvofiqligini ta'minlash uchun qulay muhitni yaratish muhim ahamiyatga ega.

Muammolarni hal qilish. Musharaka va Mudarabaning integratsiyasiga xos bo'lgan muammolar diqqat bilan ko'rib chiqishni va strategik yondashuvlarni talab qiladi[13]. Ushbu Islomiy moliya vositalarini joylashtirish uchun tartibga solish va huquqiy moslashuvlar tafsilotlarga diqqat bilan e'tibor berishni talab qiladi. An'anaviy moliyaviy amaliyotlar va shariatga muvofiq tamoyillar o'rtasidagi potentsial nizolarni hal qilish birinchi o'ringa chiqadi. O'zgarishlarga qarshilikni yengish, axloqiy moliya uchun qo'llab-quvvatlovchi ekotizimni rivojlantirish va operatsiyalarda shaffoflikni ta'minlash muhim muammolarni keltirib chiqaradi. Bundan tashqari, Musharaka va Mudarabani uzluksiz amalga

oshirishga ko'maklashish uchun zarur infratuzilmani, texnologik yutuqlarni va tajribani qurish integratsiya jarayonining murakkabligiga hissa qo'shadi.

O'zbekistonning o'ziga xos ijtimoiy-iqtisodiy sharoitini ko'rib chiqishda ushbu muammolarni hal etish juda muhimdir. Ushbu to'siqlarni bartaraf etishda va Musharaka va Mudarabani O'zbekistonning moliyaviy manzarasiga muvaffaqiyatli qo'shishda manfaatdor tomonlar o'rtasidagi hamkorlik, uzluksiz muloqot va moslashuvchan me'yoriy-huquqiy asoslar hal qiluvchi rol o'ynaydi.

Ushbu integratsiya safari nafaqat moliyaviy amaliyotdagi paradigma o'zgarishini, balki O'zbekistonda inklyuzivlik, axloqiy investitsiyalar va barqaror iqtisodiy o'sishni rivojlantirish imkoniyatini ham anglatadi.

Xulosa. Musharaka va Mudarabaning muhim Islomiy moliyaviy vositalar-O'zbekistonning oddiy shirkat shartnomasiga qo'shilishi mamlakatning huquqiy va moliyaviy manzarasi doirasida muhim kashfiyotni anglatadi. Ushbu harakat Islomiy moliya tamoyillarini mavjud biznes shartnomalari bilan uyg'unlashtirib, axloqiy, shariatga mos moliyaviy amaliyotlarga yo'l ochib beradi.

O'tkazilgan tahlil ushbu Islomiy moliya vositalari va oddiy shirkat shartnomasi o'rtasidagi potentsial sinergiyani ta'kidlaydi. Tadqiqot Musharaka (shiriklik) va Mudaraba (foydani taqsimlash) ning murakkab tomonlarini o'rganib chiqib, ushbu tamoyillarning O'zbekistonning belgilangan Qonunchilik bazasiga moslashishini ochib beradi. Ushbu integratsiya axloqiy investitsiya amaliyotini, xatarlarni taqsimlash mexanizmlarini va adolat tamoyillarini biznes tashabbuslariga kiritish uchun noyob imkoniyatni taqdim etadi va shu bilan yanada inklyuziv va barqaror moliyaviy ekotizimni rivojlantiradi.

Bundan tashqari, umumiy kompaniya shartnoma doirasida bu shariat-mos vositalar tadqiqot normativ moslashtirish uchun yo'llar yoritib. Bu Musharaka va Mudaraba tamoyillariga mos ravishda huquqiy uyg'unlashtirish zarurligini ta'kidlaydi. Bunga Islomiy moliya tamoyillariga muvofiqligini ta'minlaydigan mexanizmlarni ishlab chiqishda mavjud Qonunchilik doirasidagi potentsial nizolar va noaniqliklarni hal qilish kiradi. Ushbu integratsiyaning oqibatlari moliyaviy sohadan tashqariga chiqadi. Ular axloqiy moliya, adolatli shiriklik va barqaror iqtisodiy o'sish uchun qulay muhitni yaratib, biznes manzarasini o'zgartirish imkoniyatiga ega. Manfaatdor tomonlar, shu jumladan tartibga soluvchilar, korxonalar, yuridik organlar va moliyaviy amaliyotchilar, iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantirish bilan birga axloqiy me'yorlarga rioya qiladigan

innovatsion moliyaviy mexanizmlarni qo'llash orqali ushbu integratsiyadan foyda olishlari mumkin.

Biroq, ushbu integratsiya jarayoni bilan bog'liq murakkabliklar va muammolarni tan olish juda muhimdir. Ushbu muammolarni hal qilish hamkorlikdagi sa'y-harakatlarni, doimiy muloqotni va moslashuvchan me'yoriy asoslarni talab qiladi. O'zgarishlarga qarshilikni engish, xabardorlikni oshirish va moliya sektorida tajriba orttirish muvaffaqiyatli integratsiya yo'lidagi muhim qadamlardir.

Xulosa qilib aytganda, Musharaka va Mudarabaning O'zbekistondagi oddiy shirkat shartnomasiga qo'shilishi mamlakat moliyaviy amaliyotini axloqiy, shariatga mos tamoyillarga moslashtirish yo'lidagi hal qiluvchi qadamdir. Bu barqaror iqtisodiy taraqqiyot uchun zamin yaratib, yanada inklyuziv, axloqiy va barqaror moliyaviy ekotizimga eshiklarni ochadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. https://www.ifsb.org/preess_full.php?id=637&submit=more
2. <https://stat.uz/uz/59-foydali-ma-lumotlar/5859-o-zbekiston-aholisi-3>
3. <https://daryo.uz/2023/06/16/namanganda-islom-moliyaviy-xizmatlariga-keng-yol-ochib-beriladi-shavkat-mirziyoyev>
4. Xan, F. Va Bxatti, M. I. (2020). Islomiy Moliya: Musharakah va Mudarabah moliyalashtirish usullari sifatida. Islomiy biznes va Menejment jurnali, 10(1), 37-52 bet.
5. R.Rasulov, A. (2019). O'zbekistonda Islomiy Moliya: hozirgi holati va istiqbollari. "Iqtisodiyot va biznes: nazariya va amaliyot"xalqaro ilmiy konferentsiyasi materiallari
6. K. Sattorov (2021). O'zbekistonda Islomiy Moliya vositalarini targ'ib qilish: muammolar va imkoniyatlar. Xalqaro Iqtisodiyot, savdo va Menejment jurnali, 9 (8), 88-102.
7. El-Gamal, M. A. (2019). Islomiy Moliya: huquq, iqtisod va amaliyot. Kembrij Universiteti Matbuoti.
8. O'zbekistonda biznes Sherikliklarining huquqiy jihatlari. O'zbekiston Qonunlari Sharhi, 7(2), 123-135.

9. Abdujabborov, A., Raximov, U. (2020). O'zbekistonda Islomiy Moliya: Istiqbol va muammolar. Xalqaro Islom iqtisodiyoti va Moliya tadqiqotlari jurnali, 6(1), 101-112.
10. <https://lex.uz/docs/-180552>
11. Mo'minov,(2021). O'zbekistonda biznes Sherikliklarining huquqiy jihatlari. O'zbekiston Qonunlari Sharhi, 7(2), 123-135.
12. R.Rasulov, A. (2019). O'zbekistonda Islomiy Moliya: hozirgi holati va istiqbollari. "Iqtisodiyot va biznes: nazariya va amaliyot"xalqaro ilmiy konferentsiyasi materiallari.
13. Xan, F. Va Bxatti, M. I. (2020). Islomiy Moliya: Musharakah va Mudarabah moliyalashtirish usullari sifatida. Islomiy biznes va Menejment jurnali, 10(1), 37-52